

אילו מנחם בגין היה ממלא את התפקיד, שממלאת עתה גאולה כהן? מה היה קורה אילו היה שימעון פרס, למשל, מגיש את ההסכמים כראש ממשלת ישראל ומנחם בגין, כראש האופר זיציה, היה מתנגד להם? פרס אכן מעלה את הרעיון בנאומו. אך גם הוא אינו יכול להעלות בדעתו את אגר היה מתרחש: תהיה ובהו בכנר סת. תיגרות יידיים. רבבות בשערי הכנסת. גז מדמיע. גיוס כללי במישטרה, ואולי גם הפעלת הצבא, טוב שיש בגין, העושה את המלאכה.

והוא עושה אותה. בנאום הלש, הרבה מתחת לרמה הרגילה שלו, כמי שממלא תפקיד שאינו מתאים לו כל-כך. מצטדק על המלאכה שעשה. מבקש להבין את הלחצים שבהם עמד.

אין זה נאום ניצחון של מנהיג שעשה מעשה היסטורי, ושהביא שלום למדינה אחרי שלושה דורות של מילחמה. דויד בן-גוריון היה מעלה על נס את הסיכויים הנהדרים, הנפתחים לפני המדינה. תחת זאת מכריז בגין בתחוננים על הדברים הגרועים שהוא מנע בקמפדייוויד.

ומה הוא מנע? לא יהיה מישראל עם בשטחים המוחזקים. רק הנציגים הנבחרים של התושבים יחליטו.

כאילו היה בכך הבל כלשהו, אם הנציגים ייבחרו על-ידי העם, דעתו של העם תקבע. אין הבל מהותי בין בחירות ל-מישאל-עם, במיקרה זה. לעם הפלסטיני — או לפחות לשליש העם הפלסטיני היושב בגדה וברצועה — הוענקה זכות-וטו.

● לא תהיה בשום פנים מדינה פלסטינית. האומנם? היכן זה כתוב? בעיני רוב רובה של האנושות, "זכויות לגיטימיות" של עם כוללות את זכותו לחרות לאומית ולמדינה משלו. בגין חתם על מיסמך המעניק ל"עם הפלסטיני" את "הזכויות הלגיטימיות" שלו.

נכון שבמיסמכים אין כל קביעה שמגיי עה לעם הפלסטיני מדינה משלו, אך ההיגיון ההיסטורי יעשה את שלו.

● "אירגון המרצחים המתקרא פ"אל" או "אינו מהווה גורם במשא ומתן. כן ולא. הוא הוצא מן המישחק — בדלת הראשית. אך ניתנה לו זכות-כניסה בדלת האחורית. כפי שבגין עצמו קבע: אם מועמדים בגדה וברצועה יכריזו על עצמם כעל נאמני אש"ף, אין הדבר פוסל אותם מלהיבחר.

אם כן, מהו, בעצם, ההבדל? דגל של מדינה ערבית לא יונף על הר הבית.

זהו הישג, ואוי להישג זה! דובר על הדגל הסעודי. סירובו של בגין דחף את סעודיה אל שורת המדינות המתנכרות להסכמים. הגורם החשוב ביותר בעולם הערבי, היחיד שיכול היה למנוע את בידורו המוחלט של אנוור אל-סאדאת, נדהף לעמדה עוינת, או לפחות נייטרלית. כל זה ביגלל מעשה סימלי.

קריאת-ביניים רצינית אחת בנאומו של בגין, דווקא מצד תופיק טובי, "זה לא שלום! בלי העם הפלסטיני לא יהיה שלום!" קריאה רצינית, והיא היתה צריכה להי-



מביא השלום

מנחם בגין מצדיק את ההסכמים שהשיג, ברומזו שעמד בלחצים כבירים מצד נשיאתו של ארצות-הברית ומצריים. דבריו לוו במטר רצוף של קריאות-ביניים, מפי הניצים שנותרו ברוב הסיעות.



אופוזיציה ימנית

מייצג שימעון פרס, המאשים את בגין בכך שוויתר יותר מדי, ושסלל את הדרך לפני מדינה פלסטינית. בעייתו של שימעון פרס היתה איך להחזיק את מיפלגתו ביחד, להביאה לכך שתצביע בעד ההסכמים, בעודה נואמת נגד פירוק ההתנחלויות.

בצדק רב, על המשמעויות החבויות בהם. זה יוביל למדינה פלסטינית. זה יוביל בסופו של דבר לפירוק ההתנחלויות גם בגדה ובגולן. זה יכניס את אש"ף לעניין. הכל נכון. אך פרס אינו מזכיר את הדברים לשבח. הוא מזכיר אותם לגנאי. לולא היה עצוב, זה היה יכול להיות מצחיק: מיפלגת-העבודה עומדת עתה בגל אחת לימין בגין וברגל השנייה מימין לבגין. היא מוחתת עליו ביקורת מפני שהוא פתח פתח קטנטן לפיתרון גם בגדה, ומפני שהוא פתח במיקצת את הדלת להחזרת פלסטיים ("עקורי 1967"). יגאל אלון מתנגד לפירוק ההתנחלויות בסיני. הקיבוץ המאוחד מתייב לימין גוש-אמונים. שלמה הילל קורא קריאות-ביניים, המצטרפות למקהלת אנשי ארץ-ישראל השלמה בפסולי הליכוד.

האם מישוהו עדיין מצטרר שמפלגת העבודה איבדה את השילטון במאי 1977? חוזרים למינון. הוא מלא מפה אל פה. משה דיין, ליד הקיר, בחברת שני עוזרים. בודד רדומם. מדברים על 242. עזר וייצמן, בשולחן הסמוך, הגדול פיי שלושה, זורח וחוגג בחברת אלופיו ועוזי ריו, קורא לעיתונאים, מתבדה, משמיץ, מספר אנקדוטות מקמפדייוויד.

"ראומה, היושבת לידו, נזכרת לפתע: "מה אמרת לי ביום שהתחתנו?" מה אמר עזר וייצמן הצעיר, מפקד הטייסת הקרבית של חיל-האוויר, בשנת 1959 לכלתו? "אל תדאגי, בבוא היום אקח אותך לקאהיר, לראות את הפירא-מידות!"

שמע. כי זהו מוקד הביקורת האמיתית על ההסכמים שהושגו. התגובה? די בכמה מילים של איש רק"ח, כדי שהכנסת תחזור לקדמותה, כדי שכל הילת-השלום תיעלם בן-רגע. הכל חוזרים לתפקידיהם המוכרים, בהרגשה של הקלה. צחוקים. צחוקים. קריאות-ביניים-נגר דיות מבורחות. כאילו השמיע טובי בדיחה משעשעת. כך בדיוק הם צחקו וצחקו כאשר אמרתי לפני עשר שנים, כי כל התנחלות שתוקם בסיני — תפורק, וכל בית שייבנה בשטחים המוחזקים — יימסר לערבים. כך הם צחקו וצחקו כאשר אמרתי להם שאם לא תיוסם ישראל מייד הצעת-שלום משלה, תיאלץ בסופו של דבר להסכים לתנאי-שלום גרועים הרבה יותר, שייכפו עליהם.

והם צוחקים שוב. אחרי שוויתרו על סיני כולה, הם צוחקים לשמע הרעיון שמר יצטרכו לפתור גם את הבעייה הפלסטינית. צחוקי-צחוק, אבל...

לימין ומימין
כשזומעים את שימעון פרס, אפשר כימעט להתאהב בבגין. מיפלגת-העבודה מופיעה כגוף עלוב, דוחה, משהו שנוקב כבר למחסר-הגרוטאות של ההיסטוריה, ושאינו מודה בכך. פרס תוקף את ההסכמים. הוא מצביע,



יונים וניצים

רגע לפני התחלת הישיבה. היונה אברהם מלמד מתבדח עם השר יוסף בורג. מתחתיו משוחחים הניצים יגאל הורביץ ואליעזר שוסטק (משמאל) עם מנחם בגין, החבוי מאחרי ראשו של דיין, בעוד שייגאל ידין משוחח עם אריק שרון, שראשו נראה בפינה. מימין עומד שלמה לורנץ.